ნინო კირვალიძე, შორენა კობახიძე

მეტაფორული აზროვნება და ხატოვანი შედარებები

ნინო კირვალიძე, შორენა კობახიძე

მეტაფორული აზროვნება და ხატოვანი შედარებები

(თანამედროვე ინგლისურენოვანი პროზის მასალაზე)

თბილისი 2006

უაკ 42-6

ნაშრომი ეძღვნება მეტაფორული აზროვნების გამომხატველი ერთ-ერთი ტროპის, ხატოვანი შედარების ლინგვოსემიოტიკურ კვლევას ინგლისურენოვან პროზაულ ტექსტში.

კვლევა განხორციელებულია სამგანზომილებიან ენობრივ სივრცეში ხატოვან შედარებათა სემანტიკურ, სინტაქტიკურ და პრაგმატიკულ ასპექტთა ინტეგრირების გზით, რის შედეგადაც გამოვლენილია მათი შიდაფორმის ანუ ინვარიანტული კონცეპტური მოდელის მაკონსტიტუირებელი კატეგორიალური მახასიათებლები. დადგენილია ასევე ხატოვან შედარებათა ლოგიკურ-სემანტიკური და სტრუქტურული ტიპები, რომელთა ერთობლიობაც მეტ-ნაკლები სისრულით წარმოაჩენს ამ ვერბალურ კონსტრუქტთა ლინგვოსემიოტიკურ თავისებურებებს თანამედროვე ინგლისურ ენაში.

წიგნი შეიცავს საინტერესო მასალას როგორც ლექციებისათვის, ასევე სადიპლომო და სამაგისტრო ნაშრომებისათვის ინგლისური ენის სტილისტიკაში, დისკურსის ანალიზსა და ზოგად ენათმეცნიერებაში. გარდა ამისა, ვიმედოვნებთ, რომ იგი დახმარებას გაუწევს ინგლისურენოვანი მხატვრული ლიტერატურის პროფესიონალ მთარგმნელებს მათ პრაქტიკულ საქმიანობაში.

რედაქტორი: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი ***მ. მეგრელიშვილი***

რეცენზენტები: ფილოლოგიის მეცნიერებათა დოქტორი,
პროფესორი ***მ. ნათაძე***
ფილოლოგიის მეცნიერებათა კანდიდატი
ნ. თევდორაძე

ISBN 99940-23-28-4

ს ა რ ჩ ე ვ ი

თავი I
ხატოვან შედარებათა ლინგვისტური არსის დადგენა

§1. ხატოვანი შედარების ცნება თანამედროვე ლინგვისტურ ლიტერატურაში 7

§2. ხატოვანი შედარება და მეტაფორა 11

§3. ხატოვანი შედარების ინვარიანტული მოდელის დადგენა 18

§4. ხატოვანი შედარების სუბიექტურობა და მისი ლინგვოპრაგმატიკული მახასიათებლების დადგენა 26

4.1 მოდალობის პრაგმატიკული კატეგორია ხატოვან შედარებაში 27

4.2 შეფასების პრაგმატიკული კატეგორია ხატოვან შედარებაში 34

4.3 ინფორმაციულობის, გამჭვირვალობისა და ექსპრესიულობის პრაგმატიკული კატეგორიები ხატოვან შედარებაში 38

თავი I
ხატოვან შედარებათა ლოგიკურ-სემანტიკური ტიპოლოგია

§1. წინასწარი შენიშვნები 43

§2. ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები 46

2.1 ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები თვისობრივ-ადიექტური პრედიკაციით 48

2.2 ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები თვისობრივ-ვერბალური პრედიკაციით 54
2.3 ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები სტატალურ-ვერბალური პრედიკაციით 54
2.4 ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები პროცესუალურ-ვერბალური პრედიკაციით 59
2.5 ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები აქციონალურ-ვერბალური პრედიკაციით 61
2.6 კაუზალური ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები 63
2.7 პოლიპროპოზიციული ექსტენსიონალური ხატოვანი შედარებები 66
§3. ინტენსიონალური ხატოვანი შედარებები 72
3.1 ინტენსიონალური ხატოვანი შედარებები ადიექტური პრედიკაციით 73
3.2 ინტენსიონალური ხატოვანი შედარებები ვერბალური (ზმნური) პრედიკაციით 80
3.3 პოლიპროპოზიული ინტენსიონალური ხატოვანი შედარებები 84
§4. ფონური ხატოვანი შედარებები 89
4.1 დინამიური ფონური ხატოვანი შედარებები 91
4.2 სტატალური ფონური ხატოვანი შედარებები 94
§5. განმაზოგადებელი ხატოვანი შედარებები 96

თავი III
ხატოვან შედარებათა ტექსტობრივ-სტრუქტურული ვარიანტები

§1. წინასწარი შენიშვნები 103
§2. სინთეზური და ანალიზური

ხატოვანი შედარებები 104
§3. ორდინარული და ინვერტირებული
ხატოვანი შედარებები 107
§4. პატენტური და ლატენტური
ხატოვანი შედარებები 109
§5. რეტარდირებული ხატოვანი შედარებები 113
§6. მონო- და პოლირელატური ხატოვანი
შედარებები 116
§7. მონო- და პოლიმოტივაციური ხატოვანი
შედარებები 119
§8. ხატოვანი შედარებები განვრცობილი
მოტივაციით 121
8.1 ხატოვანი შედარებები განკერძოებული
მოტივაციით 122
8.2 ხატოვანი შედარებები განკერძოებულ-ალუზიური
მოტივაციით 126
8.3 ხატოვანი შედარებები ჩარჩოსებრი
სტრუქტურით 128
SUMMARY 136
ლიტერატურა 157